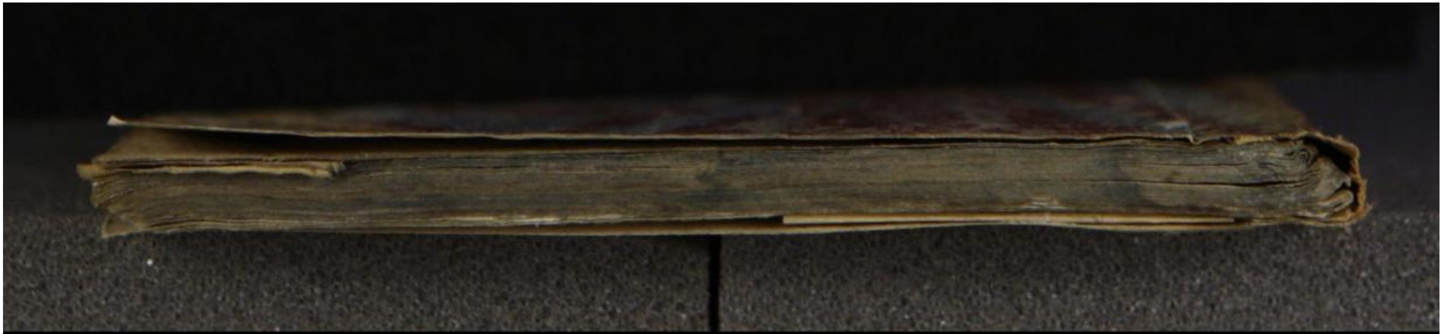

Nº 1181.

CONCIONES QVAE IN TRIBVS DIEBVS

Publicarum precationum, 27. 28. 29. Martij Ecclesiæ propo-nentur.

P. Math.

HAFNIÆ

Impreßit Matthias Vinitor

ANNO

M. D. LXXXVII.

AVGVSTINVS lib de pœnit.

SI pœnitentiam agis, pœnites: Si non pœnites, pœnitens non es. Si ergo pœnites, cur facis quod malè fecisti? Si fecisse pœnitet, noli peccare: Si adhuc facis, certè non es pœnitens.

CON.

CONCIO PRIMÆ Diei.

Oseæ 4.

AVdite Verbum DOMINI, filij Israël, quoniam DOMINVS litem intendet habitatoribus terræ. Non veritas, non beneficentia, non Dei cognitio est in terra, sed periuria, mendacium, cædes, furtum, adulterium inundauerunt, & sanguines attingunt sanguines.

Propterea lugebit terra, & excindentur omnes habitatores eius, vnà cum bestijs agri, & volatilibus cœli, quin & pisces maris deficient.

EXORDIVM.

INgens & deploranda plurimorum hodie obstinatio est, qui etsi vident plurima, eaq; manifestissima, iræ Diuinæ signa: tamen veluti cœcutientes, ea contumaciter aspernantur. Ardet bellis totus ferè orbis Christianus: neq; bellis tantum, verùm etiam seditionibus, in quibus grassatur omne genus malorum ac scelerum. Res ipsa docet, Papam, iuratum Christi hostem, cum suis complicibus, Regibus & principibus potentissimis, in Ecclesiæ filij Dei internecionem planè coniurâsse, ita pluribus nunc annis, extrema & inaudita crudelitas, passim exercetur in eos, qui puri-

puriorem Euangelij doctrinam amplexi sunt. Euertuntur regna, prouinciæ, ciuitates, quas etiam nostrâ ætate, vidimus florentissimas: & omnino apparet, nõ antea eos arma deposituros, nisi Deus eorũ furores potenter represserit, quàm Ecclesiis, quæ à Papa secessionem fecerunt, funditus deletis, veráq; Euangelij luce extincta, pontificias tenebras, rursus in Ecclesiam introduxerint. Ad hæc ingentia mala, nõ iam procul à nobis, sed prope nos, & ante fores existentia, nostrisq; ceruicibus imminentia, accedunt etiam alia haud leuiora, fames, pestis, magna vbiq; rerum caritas, & maior fortè metuenda: Obitus multarum illustrium personarum, ex Regia familia, quæ vnius prope-

modum anni ſpatio, à Deo ex hac vita ſunt euocatæ: indicium, ſine dubio, maioris alicuius mali, quod Deus clementer tamen auertat, nobis, propter peccata noſtra, niſi maturè reſipiſcamus, impendentis.

Hæc & id genus alia, innumera penè mala, etſi apertè teſtantur, ſeueriſsimam Dei iram, etiam aduerſus nos, accenſam eſſe, noſq́ in extremis periculis & difficultatibus verſari: tamen pleriq́ ſecuri interim ſtertimus, ludimus, deliciamur, neq́ mouemur luctuoſiſsima aliorum calamitate, ſed quaſi omni metu defuncti, vicijs & cupiditatibus noſtris indulgemus, ac furenter, peccata peccatis cumulamus: tantum abeſt, vt vel iuſtiſsimæ iræ Diuinæ, vel triſtiſsimorum malorum

rum

rum metu territi, verâ nos pœnitentia, ad Deum conuertamus, præsentes atq; imminentes calamitates, seriò deprecaturi.

Meritò igitur laudandus est, Rex noster clementissimus, qui intuens præsentem rerum statum, verè afficitur tam tristi Ecclesiæ, & multorum piorum calamitate: Et quæ singularis eius est pietas, agnoscit non leuiores pœnas, hisce regnis imminere, nisi Deus, seriò inuocatus, propter Filium, clementer eas auerterit.

Ordinauit igitur eius Maiestas, tres hosce solennes precationum dies, vt per vniuersum Regnum, conuocatâ Ecclesia, pro præsentibus atq; imminentibus malis, clementer à nobis tollendis, seriò & arden-

ardenter, ad Deum preces fiant. Quare decet, vt ad tam pium ac serium, optimi & pijßimi Regis nostri mandatum, excitati, omni excusso veterno, omnibusq́; auocamentis sepositis, tribus hisce diebus, ad preces nostras, seriò & ardenter, ad Deum faciendas, frequentes conueniamus.

Filius Dei, Dominus noster Iesus Christus, qui sedet ad dexteram Patris, interpellans pro nobis, accendat in nobis, Spiritum illum gratiæ & precum, vt agnitâ iustißima ira Dei, nostrâq; miseria, & multiplicibus periculis, quibus vndiq; cincti sumus, omni animi subiectione ac humilitate, ad Deum, tanquam ad tutißimum asylum, precibus nostris confugiamus, nihil

nihil dubitantes, quin per ac propter Filium ſuum vnigenitum, in cuius nomine, preces noſtras ſuppliciter, veriſq́; cordis gemitibus, coram eo fundimus, clementer nos ſit exauditurus.

Nunc ad Prophetæ concionem ſuprà recitatam, accedamus, quam in tres partes diuidemus.

1. *Continet ſeriam denunciationem iræ Diuinæ aduerſus Iſraëlitas.*

2. *Enumerationem habet grauiſſimorum ſcelerum eius populi.*

3. *Oſtendit atrociſſimas pœnas, tam atrocia ſcelera ſecuturas.*

Audite Verbum Domini Filij Israël, quoniam Dominus litem intendet habitatoribus terræ.

Hæc est prima huius Concionis pars, in qua Propheta, seriò iram Dei Israëlitis denunciat.

Apparet autē magnam fuisse Israëlitarum contumaciam, qui spretis omnibus Diuinis comminationibus, securè peccatis suis indulgebant: Ideo initio eos, veluti alto somno sopitos, excitare studet: Audite, inquiens, Filij Israël, *quasi dicat: Satis iam satis, peccatis vestris securè indormîstis: satis superq́ aures vestras, ad omnes conciones, clausas tenuistis: Nunc verò tempus est, vt è somno exciti, aures vestras, ad audiendum quæ dictu-*

rus ſum aperiatis. Vt autem eos attentiores reddat, maioremq́; ijs quæ dicturus erat, authoritatem conciliet, non ſuum, ſed Domini verbum, quod Prophetis familiare eſt, ſe allaturum dicit. Poſtremò, oſtendit quodnam illud verbum Domini ſit: nimirum, quod non velit iam ampliùs Dominus ad eorum ſcelera conniuere, ſed præſentem litem illis intendere.

Hæc ſeria & grauis eſt commonefactio, de ira Dei, quam Propheta, non ex ſe, ſed ex Dei iuſſu, Iſraëlitis denunciat.

Cogitemus autem eandem cõmonefactionem, ad nos quoq; pertinere, qui non minùs quàm Iſraëlitæ, peccata peccatis indies cumulamus: Cumq́; non deſint, pij verbi mini-

ſtri, qui tanquam Dei legati, etiam hodie, vicia & peccata noſtra, grauiter taxent, ſimulq́; ſeriò nos commonefaciant, de iuſtiſsima ira Dei, nobis propter peccata imminente, ne obturemus aures noſtras, ad verbum Dei: ſed excitemus nos, ad audiendum Deum, per miniſtros ſuos, nobis loquentem, neq; ſurdâ aure, tam ſeriam Dei commonefactionem excipiamus, quod alioqui, maior pars hominum, proh dolor, facere ſolet, quæ ſecura, omnes pias ac ſalutares cõmonefactiones, veluti aniles fabulas, ridet ac ſceleratè contemnit. Quin potiùs cogitemus, non hominis, ſed Dei vocem eſſe, quam verbi miniſter ſonat, ideoq́; non aliter eum, è ſuggeſtu docẽtem, quàm Deum ipſum, è cœlis nobis loquen-

quen-

quentem, audiendum, iuxta illud Christi, Luc: 10. Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit.

Audimus nunc grauißimam hanc cōmonefactionem, de ira Dei, aduersus nos vsque adeò accensa, vt iam in iudicio nobiscum contendere Deus velit. Hac tam seria admonitione, veluti fulmine cœlesti perterriti, cogitemus quàm planè nobiscum actum sit, si coram iustißimo Dei tribunali, nobis sit comparendum.

Agnoscamus nostram miseriam, & multiplicia peccata, quibus iustißimam iram Dei, aduersus nos excitauimus: nec esse aliquam nostram iusticiam, quâ coram tribunali Dei consistere possumus: Ideoq; nos humiliemus, sub potenti

manu

manu Dei, & abiectâ omni nostræ dignitatis fiducia, verâ animi humiliatione, coram facie eius nos prosternamus, sæpè, veris cordis gemitibus, intimisq; suspirijs, hanc cum Dauide precationem repetentes: Domine ne intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo, omnis viuens. Psal. 143. Et, Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis cõsistet? Psal. 130.

DE SECVNDA Parte.

Non veritas, non beneficentia, non Dei cognitio est in terra: Sed periuria, mendacium, cædes, furtum, adulterium inundauerũt, & sanguines attingunt sanguines.

Hæc est altera pars concio-

nis propheticæ, in qua causam indicat, cur Deus populo Israëlitico, litem intendere constituerit, nimirum multiplicia istius populi peccata ac scelera.

Non est, inquit, veritas in terra.

Nulla est animorum integritas, nulla synceritas, nulla in promissis, fides aut constantia, nulla mentis & orationis conuenientia.

Nulla beneficentia.

Nullus mutuus fauor, nulla misericordia. Hisce autem duabus virtutibus, veritate scilicet & beneficentia, è medio sublatis, facilè etiam, reliquæ virtutes omnes, quæ in secunda tabula Decalogi exiguntur, corruunt.

Non Dei cognitio est in terra.

Hoc

Hoc eſt, Nullus in hominibus cernitur verus Dei timor. Nam hic naſcitur ex notitia Dei: Ideoq́ fruſtrà, de Dei notitia gloriantur, quorum tota vita, teſtatur eos omnem verum Dei timorem abieciſſe.

Atq́ hæc, tria illa ſunt præcipua, quæ in populo Iſraëlitico, Propheta deſiderat, veritas nimirum, beneficentia & Dei cognitio: Nunc è diuerſo, teterrima vicia, in iſto populo graſſantia, enumerat.

Sed, inquit, periuria, mendacium, cædes, furtum, adulterium, inundauerunt.

Hæc ſunt maxima & horrenda ſcelera, quibus Iſraëlitæ, iram Dei, aduerſus ſe prouocârunt, adeò, vt tandem litem ijs intendere voluerit. Quàm autem noſtræ ætatis

homi-

hominum mores, eorum similes sint, res ipsa, proh dolor, loquitur. Vbi enim veritas? vbi beneficentia? vbi verus Dei timor? Quid autem nunc vsitatius, quàm iurare, execrari, quod apud nos, pueri, priùs penè discunt, quàm loqui nôrunt, mentiri, dolis ac fraudibus inuicem circumuenire, quod etiam ingenij laudem habet, occidere, adulterari? Hæc ita nunc sunt familiaria, vt propemodum in mores abijsse, ac pro virtutibus haberi videantur. Quod autem addit Propheta:

Et sanguines attingunt sanguines.

Significat non solùm cædes, fuisse in isto populo frequentissimas, ita vt vna aliam exciperet:

Sed grauißima quæq; scelera, ijs fuisse familiarißima, ita vt vbiq; obuersaretur horribilis facies scelerum, quod, quàm verè ad nostra hæc tempora quadret, quotidianâ experientia notum est.

Cùm autem Propheta, hanc concionem, ad totum populum Israëliticum, non ad aliquam duntaxat eius partem habuerit, cogitemus etiam omnibus nobis, eandem hodie proponi, qui in ijsdem, cum ipsis, sceleribus hæremus, ne quis ex hoc numero, ad quos hæc concio pertinet, sese eximat. Neq; enim hîc, homicidij, furti, adulterij tantum insimulantur, quales hodie ad furcas & alia supplicia trahuntur: sed etiam, qui dignitate & opibus, præ alijs sunt conspicui, quemadmodum

modum exclamat Esaias cap. 1. Principes tui sunt latrones, & socij furum.

Sed quæ tandem pœna eos manet, qui omni timore Dei deposito, in quæuis scelera sese furenter prouoluunt? Eam demonstrat Propheta, in tertia parte, quæ nunc breuiter explicanda restat.

DE TERTIA parte.

Propterea lugebit terra, & excindentur omnes habitatores eius, vnâ cum bestijs agri, & volucribus cœli, quia & pisces maris deficient.

Hæc est tristissima & grauissima pœna, quam Propheta Israëlitis, propter grauissima eorum scelera, denunciat: & Hieronymus,

mus, hunc locum enarrans, refert hanc pœnam, accidiſſe populo Iſraëlitico, quando decem tribubus, in captiuitatem abductis, & habitatore ſublato, beſtiæ quoq; & volucres cœli, & piſces maris deficerent, iramq; Domini, etiam muta elementa ſentirent: Cùm autem de ſimilibus, ſani homines eodem modo iudicent, faciles coniecturæ ex ijs, quæ olim acciderunt, de horum temporum peccatis & pœnis ſumi poſſunt. Neceſſe autem eſt nos fateri, non ſolùm iam antea enumerata ſcelera, verùm etiam alia quàm plurima, non minùs atrocia, hodie paßim graſſari, vt ſunt, deteſtanda ſuperbia, immodicus luxus, ebrioſitas, inexplebilis auaritia iniuſtæ vſuræ, odia, paupe-

rum

rum oppreßiones, & id genus alia, quæ vsqueadeò nunc inualuerunt, vt etiam instar diluuij, prorsus inundasse videantur, dum quotidie augentur peccata peccatis, & nouis semper vetera cumulantur. Quare neq; mirum alicui videri debet, si hodie, similibus quoq; pœnis, cum ijs obruamur.

Quàm tristis, quæso, pluribus nunc annis, auditur luctus eorum, qui crudelißimè, multis in locis ab immanißimis hostibus mactantur? Quanta miserorum hominum calamitas, qui exuti omnibus fortunis, cum vxoribus & liberis, qui cruentas hostium manus euaserunt, exules in peregrina loca, sese recipere coguntur?

Sed quid est, quòd Propheta,

etiam alijs animantibus, vtpote pecudibus, auibus & piscibus, tam graues pœnas denunciet, cùm indignum videatur Deo, vt in miseras creaturas sæuiat, quæ nihil tale meritæ sunt? Responsio facilis est, Deum non tantum homines ipsos, vtpote qui peccârint, verùm etiam, reliqua omnia, in vsum hominis creata, iustè perdere, vt eorum pœna, etiam in homines redundet, ac maiore metu iræ Diuinæ, homines percellantur. Si enim vindicta Dei, extendat se in creaturas innoxias, quid futurum est hominibus, tot tantisq́ue sceleribus deformatis?

Etsi autem pecora & aues, nemo fortè desiderauerit: tamen videmus miseras pecudes, contagi-

osis

osis morbis infectas, sæpiùs concidere. Quàm verò pisces, pluribus nunc annis deficiant, magno nostro incommodo, magis ac magis experimur. Fuit aliquando lætissima, piscatio illa in Schania: Fuit & illa læta aliquandiu, in Noruegia, licet difficilior: Verùm vt illa, pluribus nunc annis, prorsus desijt: ita & hanc, paulatim desinere videmus, vt metuendum sit, ne etiam hæc, in vniuersum tandem, à nobis auferatur, ob eandem indubiè causam, multiplicia videlicet scelera, quæ cùm alibi, tùm illic maximè grassantur, & miserorum hominum iniustam oppreßionem, quorũ grauißimæ querelæ quotidie audiuntur. Verè igitur nunc mœrebũt piscatores, sicut prædixit Esaias,

 cap: 19.

cap: 19. *Et lugebunt omnes, qui mittunt in flumen hamum, & qui expandunt rete, super faciem aquarum, erunt in magno luctu &c.*

Si has iustißimæ iræ Diuinæ pœnas, securi contempserimus, metuendus certè, etiam nobis erit, finalis tandem interitus: Sin autem non alieno solùm, sed & proprio malo edocti, seriâ nos pœnitentia, ad Deum conuerterimus, ostendet se Deus nobis misericordem, qui commeritas pœnas à nobis clementer auertet, nosq; omni benedictionum genere affatim cumulabit, quemadmodum sequente concione, Deo volente, audiemus.

CON.

CONCIO SECVNDÆ Diei.

Oseæ 14.

DEuastabitur Samaria, quoniam rebellauit DEO suo. Per gladium cadent, paruuli eorum allidentur, & prægnantes eius discindentur.

Conuertere Israël ad DOMInum Deum tuum, quoniam corruisti propter iniquitatem tuam. Accipite vobiscum verba, & conuertimni ad DOMINVM, & dicite ad eum: Omnem aufer iniquitatem, & benefac nobis, & reddemus vitulos labiorum nostrorum, Assur non saluabit nos, super equum non ascendemus, neq; dicemus vltrà operibus manuum nostrarum: Dñ nostri. Quia per te, misericordiam consequitur pupillus.

Sanabo auerſionem eorum, Diligam eos mea ſponte, quoniam furor meus auerſus eſt ab eo. Ero Iſraël tanquam ros, & florebit tanquam roſa: Figet radices ſuas ſicut Libanus: Diffundentur rami eius, & erit ſicut olea pulchritudo eius, & odor eius ſicut Libani: Qui ſub vmbra eius ſedent recreabuntur: Alentur frumento, & ſicut vitis florebunt: Memoriale eius ſicut vinum Libani.

ENARRATIO.

AVdiuimus heri ſeueriſſimam Oſeæ concionem, quâ Iſraëlitis, propter multiplicia eorum ſcelera, iuſtiſſimam Dei iram, & grauiſſimas pœnas denunciat. Nec eſt priori diſſimilis, hæc eiuſdem Prophetæ concio, in cuius initio, Samariæ ac toti regno, propter iſtius populi pertinacem contuma-

ciam

ciam aduersus Deum, propinquum exitium instare prædicit. Ne autem ad tam grauem comminationem, prorsus desperent, quasi nullus iam amplius locus misericordiæ, apud Deum relictus sit, hortatur eos ad seriam pœnitentiam, additis amplissimis promissionibus, de singulari Dei misericordia, erga eos, qui verâ pœnitentia, ad eum confugiunt. Diuidamus igitur & hanc concionem in tres partes.

1. Est grauissima comminatio.

2. Seria exhortatio ad pœnitentiam.

3. Amplissimæ promissiones, quibus verè pœnitentibus, gratuita Dei misericordia offertur.

DE

DE PRIMA
Parte.

Deuaſtabitur Samaria, quoniam rebellauit Deo ſuo, per gladium cadent, paruuli eorum allidentur, & prægnantes eorum diſcindentur.

Grauiſsima eſt hæc comminatio, in qua Propheta primùm denunciat Iſraëlitis, pœnam ipſis impendentem: Deinde pœnæ cauſam oſtendit.

Quod pœnam attinet, ea certè eſt, quâ nulla alia, cogitari poteſt atrocior, videlicet Samariæ & totius regionis extremus interitus, qui etiam pòſt ſecutus eſt, annis plus minus quinquaginta, quando Salmanaſſar, Rex Aſſyriorum, Samariam, quæ metropolis erat regni,

gni, triennio obsessam, expugnauit, regemq́ Osee vinctum in carcerem coniecit, ac decem tribus Israël, in Assyriam captiuos abduxit, quemadmodum testatur historia, quæ recitatur 2. Reg. 17. & 18.

Vt autem, hæc tam grauis comminatio, altiùs eorum animis insideat, magisq́ eâ terreantur, tam profani verbi Dei contemptores, exaggerat eam Propheta, ab hostium crudelitate, qui nulli, neq; ætati, neq; sexui, parsuri essent. Q. D. Non satis erit, ciues Samariæ, & incolas totius regionis, ab hostibus miserè trucidari: Sed, quod dictu est horribile, etiam paruuli eorum allidentur, & prægnantes discindentur. Quanta autem miseria fuerit, parentes intueri par-

uulos

uulos suos, in cunis adhuc vagientes, & à matris vberibus pendentes, saxis & parietibus illidi: grauidas mulieres, gladijs discindi, & fœtus ex earum visceribus trahi: ac tandem post triennij obsidionem, tantam multitudinem hominum, proprijs sedibus & fundis eiectam, in peregrinum regnum transferri, nemo nisi expertus, facilè crediderit, imò ne cogitârit quidem mens pia tantam calamitatem, quin maximè cohorrescat.

Causam autem tam tristis euersionis regni Israëlitici, aßignat Propheta, inquiens: Quoniam rebellauit Deo suo Non igitur accusabunt Deum iniusticiæ, quasi nimis graues pœnas, ab ipsis exigeret: Sed cogitabunt se iustas suæ rebellionis

lionis pœnas luere, qui Suum Deum, qui scilicet eos, in peculiarem populum sibi delegerat, certoq́; fœdere sibi obstrinxerat, tam scelestâ sua obstinatione, in se concitârant.

Moueat igitur nos, hæc tam tristis pœna Israëlitarum, vt seriò cogitemus, quàm grauis & horrenda res sit peccatum, quod non solùm in adultis, verum etiam in puerulis, tanta seueritate Deus punit. Si enim infantuli, & qui hanc lucem nondum aspexerunt, tam horribiliter puniuntur, quid fiet adultis? quid fiet senibus, qui totâ vita, non destiterunt vindictam Dei in se prouocare?

Viderunt plurimi, proximis annis, & adhuc, proh dolor, vident, tam horrenda spectacula, in Gallia

lia, Belgio, & alibi paßim: Et fuerunt eiusdem crudelitatis spectatores, multi in Schania, durante bello Suetico: Interim tamen nos, nullis neq; comminationibus, neq; pœnis Diuinis emendati, seriò ad Deum conuertimur, quin magis corda nostra obdurescere, & quasi callum obducere videntur, adeò vt verißimè in nos quadret, illud Ierem: 5. Domine, tu percutis eos, sed ipsi non sentiunt dolorem: affligis eos, sed non emendantur: duriores saxis sunt facies eorum, & nolunt conuerti.

Pudeat igitur nos tandem, tam scelestæ nostræ obstinationis, & moti præsentibus & imminentibus periculis, cogitemus seuerißimam illam Christi comminationem

Lucæ

Lucæ 13. etiam ad nos pertinere: Nisi pœnitentiam egeritis, Omnes similiter peribitis. Nam & multitudo nostrorum peccatorum, & magnitudo periculorum, quibus vndiq; cingimur, testantur Deum, gladium suum aduersus nos vibrâsse, arcum suum tetendisse, telaq; sua & sagittas parauisse, quas iam iam, in nos eiaculabitur, nisi ad eum conuersi fuerimus, quemadmodum grauiter minatur Dauid psal: 5. Hæc autem conuersio, quomodo fieri debeat, in sequente parte, Propheta perspicuè docet.

Conuertere Iſraël ad Dominum Deum tuum &c.

Magna eſt diuina clementia & bonitas, quâ miſeros peccatores grauiſſimis ſceleribus deformatos, tam benignè ſuffert. Cùm enim iuſtiſſimo ſuo iudicio, poſſet peccantibus præſentes pœnas irrogare: tamen non ſubitò effundit furorem iræ ſuæ, ſed differt pœnas, & homines, ad ſeriam pœnitentiam, blandiſſimè inuitat, non volens mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat, quemadmodum non ſolùm plurima ſacræ ſcripturæ teſtimonia, verùm etiam exemplum Niniuitarum, & narratio de ficu, Lucæ 13. euidenter teſtantur.

Eodem modo, etiam in hac concione, facit Propheta, qui grauißimæ comminationi, amicam exhortationem ad pœnitentiam ſubiungit, ne Iſraëlitæ, propter peccatorum ac iræ Diuinæ magnitudinem deſperent, & à Deo prorſus deficiant: Sed vt agnitâ cùm propria miſeria, tùm gratuita Dei miſericordia, verâ ac ſeria pœnitentia, ſe ad Deum conuertant.

Cùm igitur dicit: Conuertere Iſraël ad Dominum Deum tuum. *Primò, oſtendit miſerrimam eſſe hominis peccatoris conditionem, qui quàm diu perſeuerat in peccatis, magis magiſq́; à Deo recedit, & propinquior fit Diabolo, quo nihil de miſero peccatore, cogitari poteſt triſtius. Deinde docet veram ac*

ſalutarem pœnitentiam, nihil aliud eſſe, quàm conuerſionem ad Deum, vt à quo hactenus, Iſraëlitæ, peccatis ſuis indulgendo, ſe auerterant, ad eundē nunc, peccatis renunciando, ſeſe conuertant. Poſtremò, particulâ, Tuum, ſpem facit populo Iſräelitico miſericordiæ conſequendæ, quaſi dicat: Ne metuas ad Deum reuerti, tanquam implacabilem, ſed cogita illum eſſe Tuum Deum, qui te populum ſibi elegit, ideoq; ſingulari fauore & beneuolentia te complectitur, ne quid de eius miſericordia dubites, modò ad eum conuerſus fueris. Quomodo autem fiat iſta conuerſio, deinceps Propheta exponit.

Ac primò docet, in vera conuerſione, requiri ſeriam peccati

agni-

agnitionem, ideo repetit hîc causam tantarum calamitatum, dum inquit: Quoniam corruisti propter iniquitatem tuam. *Vult enim Israëlitas excitare, vt agnosant malum suum, peccatũ videlicet, vt eo agnito, discant ad Deum, tanquam præsentem ac vnicum opitulatorem confugere: Ideo subiungit:* Accipite vobiscum verba, & conuertimini ad DOMINVM. *Q. D. Ne securè contemnatis, hanc tam grauem comminationem, ac salutarem exhortationem ad pœnitentiam: Nec sinite hæc verba, quæ iussu Dei vobis loquor, in ventos abire: sed agnoscite, & Dei iusticiam in puniendis peccatis & multiplicem vestram iniquitatem, propter quam ita grauiter corruistis, vt nisi benignâ Dei manu erectis, nulla pror-*

sus vobis sit resurgendi spes. Quàm diu autem homo, non seriò agnoscit peccatum, neq; tangitur vero sensu peccati, nunquam cogitat ad Deum reuerti, sed pergit peccata peccatis furenter cumulare, donec tandem in extremum exitium ruat. Deinde ostendit Propheta, fidem necessariam esse in vera conuersione, dum certam precandi formam, quâ vtantur, ipsis præscribit. Neq; enim, nisi vera fide prælucente, eiusmodi precatio, à quoquam fieri potest. Nos singula eius precationis membra, quia singulare pondus habent, sigillatim videbimus.

Omnem aufer iniquitatem.

Hoc est PRIMVM precationis membrum, in quo omnium de-

um delictorum veniam petere iubentur, quod tacitè ostendit requiri in homine verè pœnitente, agnitionem simul & confeßionem peccati. Qui enim peccata & quidem Omnia à se auferri petit, is certè agnoscit se, non vno aut altero, aut paucis etiam peccatis grauatum, sed sentit se ingente peccatorum mole oppressum esse: hancq; extremam suam miseriam, non dissimulat, sed apertè coram Deo confitetur, à quo solo, tanti oneris leuationem, certá fide petit atq; expectat. Necesse est enim in vera agnitione & confeßione peccati, prælucere fidem, quâ petitur & accipitur remißio peccatorũ. Nam sine fide, inutilis est, seu agnitio, seu confeßio peccati, sicuti testantur

 tur

tur tristißima exempla Saulis, 1.Sam: 15. Iudæ & aliorum. Vera autem agnitio & confeßio peccati, cum vera fide coniuncta, cernitur in Dauide, qui à Nathane, grauiùs de adulterio & homicidio accusatus, inquit: Peccaui Domino, moxq; audiuit lætißimam absolutionem à Propheta: Dominus transtulit peccatum tuum. 2. Sam. 12. Hanc confeßionem repetit Dauid psal. 32. Dixi, confitebor transgreßiones meas Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Quàm Diu autem dißimulantur aut reticentur peccata, ingens dolor & tristitia oritur in animis hominum, sicuti dicitur in eodem psalmo: Quoniam tacui, contabuerunt ossa mea, dum rugirem tota die. Sequitur in precatione: Et

Et benefac nobis.

SECUNDUM precationis membrum, quo bona corporalia petuntur, Q. D. Domine, primùm recipe nos in gratiam: Deinde re ipsa testare, te nobis esse propitium, nempe externis beneficijs. Neq; enim simpliciter Deus recipit nos in gratiam, sed re ipsa etiam ostendit, non frustrà se reconciliatum nobis esse, dum omni nos benedictionum genere cumulat. Sequitur præterea:

Et reddemus vitulos labiorum nostrorum.

TERTIUM precationis membrum, quod requirit gratitudinem erga Deum, pro acceptis beneficijs. Vitulos enim labiorum vocat Propheta laudes, quas

Deus à nobis requirit, quasi præcipuum sacrificium, quo ipse delectatur, veluti psal: 50. Immola Deo sacrificium laudis. Vult enim Deus agnosci & prædicari sua beneficia, quemadmodum in eodem psalmo præcipit: Inuoca me in die tribulationis, eripiam te, & honorificabis me. Ad hoc sacrificium laudis, Deo reddendum, omnes pij cum Dauide obligantur, psal: 69. Laudabo nomen Dei cantico, magnificabo eum laudibus, & placebit Deo magis quâm taurus aut iuuencus, qui cornua producit & vngulas. Item psal: 116. Tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo. Additur deinceps in precatione:

Assur

Aſſur non ſaluabit nos, ſu-
per equum non aſcendemus,
neq; dicemus vltrà operibus
manuum noſtrarum: Dij
noſtri.

QVARTVM precationis membrum, admonet de noua obedientia, quæ in vera ac ſalutari pœnitentia neceſſariò requiritur. Notantur autem hîc duo grauiſsima Iſraëlitarum peccata, quibus ſe in poſterum renunciaturos promittunt, Peruerſa videlicet fiducia humanarum virium, & horrenda Idololatria. Aſſur non ſaluabit nos. *Hoc eſt, poſthac non ſperabimus in Aſſyrijs, nec in equis, ſeu, non confidemus potentia Aſſyriorum, & apparatu bellico, quemadmodum hactenus fecimus, ſed tibi ſoli adhærebimus. Nam qui neglecto vero Deo*

ro Deo, spem suam & fiduciam collocant in humanis præsidijs, honorem soli creatori debitum, in creaturam impiè transferunt, quibus extremam maledictionem Hieremias denunciat, cap: 17. Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor eius: Contrà verò, beatum, hoc est, Deo gratum & acceptum pronunciat, qui confidit in Domino, & cuius fiducia est Dominus. Et multorum exempla testantur, quantopere displiceant Deo, fœdera cum impijs inita, veluti Asæ, qui contra Baasa, regem Israël pugnaturus, fœdus inijt cum Benadab, rege Syriæ, 2. Paral. 16. Item confœderatio Iosaphat cum Ochozia, impio rege

Iſraël, 2. Paral. 20. Velle autem Deum ſibi ſoli aſcribi omnem laudem victoriarum in bellis, teſtatur glorioſiſſima illa victoria Gedeonis, quæ recitatur, Iud: 7. Quàm malè etiam ceſſerit Dauidi, illa populi numeratio, oſtendit 2. Sam. vltimum caput.

Diſcamus igitur, acquieſcendum eſſe, in ſolius Dei præſidio, & fugiendam eſſe, impiam fiduciam humanarum virium, quæ fallax eſt & ficulnea, ſicuti dicitur pſal: 20. Hi in curribus, hi in equis nos autem in nomine Dei noſtri pugnabimus. Et pſal. 33. Non ſaluatur Rex, per multam virtutem, Gigas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſuæ: Fallax equus ad ſalutem, in abundantia autem virtutis ſuæ non ſaluabitur.

Alterum peccatum, quod Propheta vult Israëlitas deprecari, est Idololatria, per quam intelligit, non solum cultum, qui exhibetur Dijs ficticijs, sed etiam quamuis impiam fiduciam, quâ creatura creatori præfertur. Etsi autem nostri homines, hoc peccatum minimè agnoscunt, tamen eius quoq; se reos esse testantur ij, qui ad opes & diuitias cumulandas, vel quascunq; res alias, fœliciùs conficiendas, illicitis & prohibitis medijs vtuntur. Sequitur vltima particula precationis:

Quia per te, misericordiam consequitur pupillus.

QVINTVM precationis membrum, monet pœnitentes, vt veram animi humilitatem ad Deum

um adferant: Ideo præcipit Iſraëli-
tis, vt omni humilitate ſeſe coram
Deo abijciant, agnoſcentes ſe, ve-
luti orphanos, omni ope & auxilio
humano deſtitutos, à ſolius Dei mi-
ſericordia pendêre. Huic orpha-
norum numero, nos quoq; adiunga-
mus, & ſepoſitâ omni humana fi-
ducia, ad Dominum coufugiamus,
nec quicquam dubitemus, quin no-
bis orphanis verè adiutor ſit futu-
rus, pſal 10. Tibi derelictus eſt
pauper, orphano tu eris adiutor.

Sed arduum eſt & diffici-
le, hominem peccatorem, poſſe im-
menſam hanc Dei miſericordiam,
certâ & indubitata ſpe atq; fidu-
cia apprehendere: Ideo audiendæ
ſunt dulciſſimæ promiſſiones, qui-
bus in ſequente parte, Propheta
miſerum

miserum peccatorem, sensu iræ Dei & peccatorum oppressum, veluti manu porrecta erigit, eiq́ʒ paratissimum remedium, in Dei misericordia propositum monstrat.

DE TERTIA
Parte.

Sanabo auersionem eorum, diligam eos mea sponte. &c.

Hæ sunt dulcissimæ promissiones, consolationum plenissimæ, quibus ostendit Propheta, Deum paratissimum esse opitulatorem, omnibus ijs, qui omnem suam miseriam, in eius sinum effundunt, & ab eius tantum misericordiæ vberibus pendent.

Si igitur te terret, peccatorum tuorum multiplex deformitas,

tas, quæ veluti putrida vulnera fœtent in conspectu Dei: audi Deum, hîc per Prophetam, medicas manus tibi porrigentem: Ego, inquit, sanabo auersionem eorum. Et apud Esaiam, cap: 43. Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitatem tuam &c.

Ne quis autem, propter suam indignitatem, hunc medicum formidet, promptam & gratuitam ipsis operam offert, inquiens, Diligam eos mea sponte, hoc est, Non propter aliqua ipsorum merita aut dignitatem, sed tantùm misericordiâ motus, eos in gratiam recipiam. Et ne metuant sibi à furore eius, dicit eum auersum esse. Non enim in perpetuum contendet Deus, sed humanis miserijs verè afficitur,

& furorem suum ab omnibus ijs subitò auertit, qui seriâ pœnitentia ad eum confugiunt, sicuti exemplum Niniuitarū manifestè docet.

Et ne quis de amplißimis hisce Dei promißionibus dubitet, subijcit Propheta pulcherrimas similitudines, quibus infallibilis earum veritas confirmatur.

Ero Israëli tanquam ros & florebit sicut rosa.

Prima hæc similitudo, à rore sumta, ostendit humanæ naturæ sterilitatem, quæ nisi rore cœlesti, verbo videlicet Dei, per Spiritum Sanctum irrigata fuerit, arida manet, neq; vllos fructus, pœnitentia dignos producit. Quemadmodum verò ros, sata ac herbas recreat: Ita Spiritus S. per verbum Dei,

homi-

hominum mentes ac corda recreat ac refocillat, vt iam alacres redduntur, ad veros pœnitentiæ fructus proferendos, bona videlicet opera, in vera fide facta, quæ quavis rosa sunt fragrantiora.

Figet radices suas sicut Libanus.

Quia rosa, propter radicis debilitatem, citò marcescit, ideo ne pij, in Dei gratiam recepti, cogitent hanc suam fœlicitatem, instar rosæ, citò perituram, addit alteram hanc similitudinem, à radicibus montis Libani desumptam, quâ monstrat, tantam fœlicitatem piorum, stabilem futuram & diuturnam, non secus ac arbores, in monte Libani, propter radices, quas altas agunt sub terram, magis sunt

durabiles, nec impetu ventorum faciliè deijciuntur.

Magna eſt hæc conſolatio, Eccleſiam, quam Diaboli eorumq́ organa, tyranni & omnes impij, etiam hodie, funditus euertere conantur, quia fundata eſt in hac petra, qui eſt Chriſtus, ſtabilem manſuram & firmam, aduerſus quoſcunq; hoſtium inſultus, ita vt ne portæ quidem inferorum aduerſus eam præualeant, id quod etiam ſequentibus ſimilitudinibus Propheta docet.

Diffundentur rami eius, & erit ſicut olea pulchritudo eius, & odor eius ſicut Libani.

Tantum abeſt, vt Eccleſia, licet maximè oppugnatur, prorſus expugnetur, vt etiam maiora indies incrementa ſumat, non ſecus ac arbor frondoſa, ramos ſuos latè diffundit.

Et

Et quanquam externa facies Ecclesiæ, in hoc mundo, squalida sit & contempta, cœtus videlicet exiguus & abiectus, nullâ gloria aut dignitate conspicuus: tamen coram Deo floret, qui eius decore, non aliter delectatur, quàm homines pulchritudine oleæ, aut odore montis Libani, in quo nascuntur arbores maximè odoriferæ, recreantur.

Qui sub vmbra eius sedent recreabuntur.

Est & hæc dulcis admodum similitudo. Quemadmodum enim homines vmbrâ teguntur ab æstu solis: Ita pij, qui in vmbra Dei sedent, hoc est, qui diuinis consolationibus sustentantur, sentiunt veram recreationem, quâ etiam gra-

uiſſimos periculorum æſtus, facillimè reſtinguunt. De hac vmbra loquitur Dauid pſal: 17. & 57.

Alentur frumento.

Promiſſio eſt bonorum corporalium, de quibus etiam ſuprà dictum eſt. Deus enim ornat pios, & ſpiritualibus & corporalibus bonis, victu & alijs vitæ tolerandæ neceſſarijs, ſicuti dicitur Eſaiæ 1. Si volueritis & audiueritis me, bona terra comedetis.

Et ſicut vitis florebunt

Oſtendit etiam hæc ſimilitudo, magnam Eccleſiæ fœlicitatem, quæ licet hîc ab impijs opprimi videatur, coram Deo tamen floret vt vitis, quæ non ſolùm latiſſimè ſeſe diffundit, verùm etiam fructum gignit ſuauiſſimum.

Me-

Memoriale eius ſicut vi-
num Libani.

Pij in hoc quidem mundo contemnuntur, & veluti reiectamenta abijciuntur, imò crudeliſsimè etiam, ac ignominioſiſsimè ſæpiùs mactantur: interim tamen, ſicut vinum Libani, odore eſt gratiſsimum, ita memoria piorum, Deo grata eſt, quam etiam alij conſeruabunt, eorum fidem, conſtantiam, patientiã ac cæteras virtutes prædicando, ſicuti dicitur pſal: 112. In memoria æterna erit iuſtus. De impijs autem loquitur Dauid, pſal: 9. Perdidiſti impium, nomen eorum deleuiſti in æternum, peryt memoria eorum cum ipſis.

Audiuimus hactenus inſignem hanc Prophetæ concionem,

in qua, grauißimè primùm, minatur regno Iſraël, propter varias ac multiplices iniquitates: Deinde inuitat Omnes ad ſeriam pœnitentiam, propoſitâ immenſa Dei miſericordia, quâ Omnes, verâ pœnitentia ad ſe confugientes, in gratiam recipit, fouet, conſeruat: eoſq́ ſpiritualibus, & corporalibus bonis ornat.

Simus igitur ſapientes, ac prudentes, ſicuti in fine huius capitis, Propheta grauiter monet: Et cogitemus nos, etiam hodie audire Deum, per ſuos miniſtros, hiſce regnis minitantem: Deſolabitur Dania, deſolabitur Noruegia, quia rebellârunt Deo ſuo, & corruerunt, propter iniquitatem ſuam. Metuamus ſeuerißimum Dei

iudicium, & obtemperemus Deo, vocanti nos ad pœnitentiam: neq; desperemus propter multiplicia scelera, quibus iustißimam Dei iram, aduersus nos prouocauimus: sed ijs seriò renunciemus, nihil dubitantes, quin Deus, quæ eius immensa & ineffabilis est misericordia, nos in gratiam recipiat, ita vt liberrimus nunc ad eum nobis pateat accessus, qui per ac propter Filium suum, nos verâ eum fide inuocantes, clementer exaudiat, sicuti die crastina, fauente Deo, audituri sumus copiosiùs.

* * *

CONCIO TERTIÆ Diei.

Psalm. 61,

Xaudi DEVS clamorem meum intende orationi meæ.

A finibus terræ, ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum, in petram excelsam deduc me.

Quia factus es spes mea, turris fortitudinis contra inimicos.

Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula sperabo in velamento alarum tuarum.

Quoniam tu Deus exaudisti orationem meam, dedisti hæreditatem timentium nomen tuum.

Dies super dies Regi adiicies, annos eius vsq; in diem generationis & generationis.

Permaneat in æternum in conspectu Dei, misericordiam & veritatem para, quæ custodiant illum.

Sic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi, vt reddam vota mea de die in diem,

ENARRATIO.

PRopositæ sunt proximis superioribus diebus, duæ insignes conciones, in quibus Oseas, veluti in speculo, tùm grauissimam iram Dei aduersus peccatum, tùm immensam & inexhaustam eiusdem misericordiam, erga omnes verè pœnitentes, conspiciendam proponit. Hac tam seria & graui doctrina commonefacti, exuscitemus nos, vt agnitis multiplicibus sordibus nostris, verè doleamus de commissis peccatis, & metuamus iustissimas iræ Diuinæ pœnas, quas peccata nostra meruerunt: Neq; tamen desperemus,

mus, vel ob peccatorum multitudinem, vel ob iræ Diuinæ magnitudinem: sed renunciantes omnibus peccatis, verâ pœnitentia ad Deum accedamus, qui instar benignæ matris, omnes sordes nostras, precioso sanguine filij sui abluet, nosq; in gratiam recipiet, & in quibuscunq; periculis ipsum inuocantes, clementer exaudiet, sicuti regius Propheta Dauid, suo exemplo, in hoc breui psalmo, euidenter declarat, quem docendi gratia in tres partes diuidemus.

1. Ostendit quænam in omni inuocatione, præcipuè sunt necessaria.

2. Docet, Reges & gubernatores piorum precibus, Deo commendandos esse, & quid potißimum à Deo pro ipsis petendum sit.

3. Continet gratiarum actionem.

DE PRIMA parte.

Exaudi Deus clamorem meum &c.

In hac prima parte psalmi, quinq; primis versiculis comprehensa, tria potißimùm occurrunt, quæ in vera inuocatione requiruntur.

PRIMVM, est perseuerantia in precando. Licet enim Deus interdum non statim exaudiat inuocantes, sed differat aliquandiu auxilium: tamen mox desperandum non est de auxilio Diuino, neq; ab inuocatione desistendum: sed magis exuscitandi sunt animi, ad frequenter & euidenter orandum, sicuti hîc Dauid aliquoties repetit precationem, verbis aliquantulum mutatis, & eo quidem feruore, vt etiam in clamorem erumpat. Licet enim

pre-

precantes, plerumq; submissè lo-
quantur, & clamor interdum ma-
gis sit in corde, quàm in ore pre-
cantis, etiam cùm vel ardentissima
est precatio, sicuti testantur exem-
pla Annæ, 1. Sam: 1. & Moysi,
Exod. 14. Tamen vbi magnis &
subitis periculis vrgentur, precatio
interdum fit ita vehemens vt etiam
vocem attollant, & vociferentur,
quemadmodum Dauid, hîc & alibi
passim in psalmis, precatur vt
Deus clamorem suum exaudiat, &
hîc dicit se à finibus terræ, in qui-
bus, à filio regno pulsus, tristis &
grauissimis doloribus obrutus ober-
rauit, ardentissimè ad Deum cla-
masse, vt eius solius ope & auxi-
lio, sæuitia & persecutione hostium
tutus conseruaretur, non aliter ac
si

si in altissima rupe, omni vi humana inaccessa, collocatus esset.

In hoc Dauidis exemplum intuentes, discamus forti & infracto animo, in ardente inuocatione perseuerare, certa spe & fiducia expectantes auxilium diuinum, quod licet interdum differatur, nunquam tamen aufertur, sicuti monet Abac: cap. 3. Si moram fecerit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Et Christus ipse, hanc perseuerantiam in precando, pijs omnibus commendat, Lucæ 18. Est enim vis Deo grata, quando precibus piorum, quasi vlnis constrictus, captiuus tenetur, sicuti testatur, narratio de Deo & Moyse. Exo. 32.

SECVNDVM, quod in vera inuocatione requiritur, est vt

ea

ea ad ſolum Deum, quibuſcunq;
tandem ingruentibus periculis,
etiam vbi nulla apparent humana
præſidia, dirigatur, quemadmodum
ipſe præcipit, pſal: 50. Inuoca me in
die tribulationis tuæ &c. Et ex-
emplum pijßimi Regis Ioſaphat te-
ſtatur 2. Paral. 20 Qui autem, vr-
gente aliqua neceßitate, aliò confu-
giunt, grauißimè Deum offendunt,
ſicuti in heſterna concione dictum
eſt pluribus.

TERTIVM, quod in ve-
ra inuocatione requiritur, eſt certa
ſpes ſeu fiducia, quâ inuocantes, to-
ti in hunc Deum recumbant, eiuſq;
opem & auxilium, abſq; vlla dubi-
tatione, certò petant atq; expectent,
ſicuti hic loquitur David. Quia fa-
ctus es ſpes mea. Ne autem hæc ſpes
vacil-

vacillet, ſed certa ſit & firma, obſeruandæ ſunt pulcherrimæ ſimilitudines, quibus Dauid ſpei ſuæ certitudinem declarat, vt & nos inuocantes, ijſdem ſpem noſtram confirmemus.

PRIMA ſimilitudo ſumitur à turri. Sicuti enim turris facilè tuetur aliquem ab incurſionibus hoſtium: Ita qui ardente precatione ad Deum confugiunt, fortiter & intrepidè, inſultus hoſtium ſuſtinent: Turris n: Fortiſsima nomen Domini, Prouerb: 18.

ALTERA ſimilitudo ſumitur à tabernaculo. Quemad: n: qui in tabernaculum magni alicuius principis recipiuntur, ab aliorum iniuria tuti conſeruantur:

 Ita

Ita quos Deus in ſuam tutelam recipit, ab aduerſariorum iniuſta vi & violentia potenter tuetur.

TERTIA ſimilitudo ſumitur à velamento alarum, quâ ſimilitudine ſæpè vtitur David in Pſalmis, veluti, 17. Sub vmbra alarum tuarum protege me. 57. Et in vmbra alarum tuarum ſperabo. Et 91. Qui habitat in abdito altiſsimi, & in vmbra Omnipotentis commoratur. Hæc ſimilitudo, cuius etiam in heſterna concione propheta meminit, omnium eſt dulciſsima, Quemad: enim pulli, latitantes ſub alis gallinæ, conſeruantur, ne eos vel imbres vel frigora, vel aues ijs inſidiantes, lædant: Ita Deus omnes ad ſe confugientes, diuina ſua pro-

tectione,

tectione, à quibuscunq; periculis immunes conseruat. Hac similitudine Christus ipse delectatus est, Matth: 23. Quæ diuinam solicitudinem ac protectionem omnium euidentissimè pingit.

Quod sequitur in quinto versu: Quoniam tu Deus exaudisti orationem meam &c. Ostendit Dauidem, memoriâ præteritorum beneficiorum, à Deo perceptorum, spem suam confirmasse, vt non aliter sibi de fœlici liberatione à præsentibus periculis gratularetur, quàm si illa iam contigisset. Nihil enim hominem ad benè sperandum de auxilio Dei, magis inuitat, quàm superiorum beneficiorum recordatio. Ea autem beneficia, nominat Dauid hæreditatem timentium

nomen Dei, hoc est, piorum omnium, quorum ea hæreditas est propria: Vera scilicet Dei agnitio, veræ doctrinæ possessio, læticia in Deo aquiescens, & spes futuræ vitæ. Hæc tanta tamq; incomparabilia bona, quæ antea à Deo perceperat, confirmant animum Dauidis, de auxilio diuino, certa spe atq; fiducia, in posterum quoq; expectando. Discamus igitur, hoc Dauidis exemplo moniti, inter precandum, priora Dei beneficia in memoriam reuocare, vt eorum recordatione, de alijs similiter impetrandis, spem nostram confirmemus.

**
*

DE SECVNDA parte.

Dies ſuper dies regi adijcies, annos eius vſq; in diem generationis & generationis.

Permaneat in æternum in conſpectu Dei, miſericordiam & veritatem para, quæ cuſtodiant illum.

Secunda pars Pſalmi docet piorum ſubditorum eſſe, diligenter apud Deum, pro magiſtratu preces fundere, qui Dei miniſter eſt, ab ipſo ordinatus, Rom: 13 & cuius beneficio, plurima bona ad ſubditos redeunt, quæ Paulus recenſet 1. Tim: 2. Ideoq; ſeriò exhortatur, vt petitiones & gratiarum actiones, fiant pro omnibus hominibus, pro regibus & omnibus qui præſunt. Quæ autem præ-

cipuè à Deo pro ipsis petenda sint, breuiter hîc à Dauide indicantur.

Primùm igitur rogandus est Deus, vt reges & gubernatores, qui hospites sunt & nutritij Ecclesiæ, diu incolumes & florentes conseruet, eorumq́ gubernationem fœlicem & diuturnam reddat: Nam, vt in alijs rebus, ita quoq; in regnorum & aliorum officiorum administratione omnis plerumq; mutatio, periculosa esse solet, quemad: & sacræ & profanæ historiæ luculenter testantur. Quod autem hîc dicitur: Annos eius vsq; in diem generationis & generationis, non de ipso Dauide, sed de eius posteritate, & ipso Christo, cuius typus erat Dauid, in-

intelligendum est. Nam Dauid, & si ad extremam senectutem peruenit, mortuus anno ætatis 71. Vt scribitur, 2 Sam: 5 Tamen non excessit vnius hominis ætatem, nedum plures generationes: referendum igitur hoc est ad eius posteritatem, apud quam, iuxta promissionem Dauidi factam, 2. Sam. 7. mansit regia dignitas, vsq; ad Messiam, ex Dauidis semine oriundum, qui adueniens nouum regnum esset inchoaturus, duraturum à generatione in generationem, hoc est, in omnem æternitatem, cuius nullus vnquam futurus esset finis. Luc. 1.

Deinde rogandus est Deus, vt pios reges, & quoscunq; gubernatores, ita regat in vita & voca-

tione, vt cogitent se habere Deum, præsentem omnium suarum actionum inspectorem, cui tanquam supremo ac summo magistratui, officij administrati rationem aliquando reddituri sunt. Quia verò conspectus, seu facies Dei in scriptura, etiam diligentem inspectionem, curam paternam & defensionem significat, monemur hac ipsa precatione, rogandum eße Deum, vt pios gubernatores clemente & benigna facie aspiciat, hoc est, eorum curam suscipiat, foueat, tueatur atq; defendat eos, aduersus iniustam vim & varia pericula, armet eos virtute & succeßibus, ne à suis hostibus opprimantur, adiuuet eorum gubernationem, vt subditis salutaris sit & Deo grata: breui-

breuiter, oculo ſuo eos regat, iuxta dulciſsimam promiſsionem Pſalm: 32. vt in tota ſua gubernatione, Deum, cuius ipſi ſunt vicarij, in conſpectu habeant, vtq́ omnia eò dirigãtur, vt vera doctrina de Deo eiuſq́ beneficijs, ſonet in Eccleſijs, vtq́ ea pura & incorrupta, ad poſteros tranſmittatur: vt vigeant honeſtæ leges & diſciplina: omniaq́ ad Dei gloriam, & communem ſubditorũ ſalutem & vtilitatem referantur.

Poſtremò, quia reges & qui in eminentia aliqua ſunt conſtituti, multis ac varijs inſidijs, omni momento, præ alijs, ſunt expoſiti, quæ nullâ ſapientia aut diligentia humana vitari poſsunt, ſicut multarum illuſtrium perſonarũ exem-

pla, etiam hodiè testantur, quæ mirabiliter ab aduersariorum insidijs, singulari Dei bonitate detectis, seruatæ sunt: diligenter rogandus est Deus, vt pios reges, & gubernatores, propter suam misericordiam, & suarum promissionum veritatem, in suam tutelam recipiat, eosq; ab omnibus insidiis, & fraudulentis hostium suorum machinationibus, clementer tueatur atq; defendat.

Cùm autem hoc ipsum, etiam ad regum & gubernatorum personas, meritò referri debeat, nimirum vt & ipsi, misericordes sint & veraces: non minus & hoc assiduis precibus, à Deo contendendum est, vt reges & gubernatores hisce virtutibus instruat, quæ

sunt

ſunt præcipua eorum ornamenta. Non exercebunt iniuſtam vim & tyrannidem aduerſus ſubditos: ſed eos paterno amore complectentur, tuebuntur & defendent. Non debent eſſe vani, ſed veraces, ſeruantes fidem & conſtantiam in promiſſis. Non decet Principem labium mendax, inquit Salomon, Prouerb: 17. Hæ virtutes maximè commendant reges, & omnes gubernatores: animos ſubditorum ipſis facillimè conciliant, & firmiſſima regum & regnorum præſidia ſunt, ſicut teſtatur Salomon, Prouerb: 20. Miſericordia & veritas cuſtodiunt regem, & miſericordiâ ſtabilitur thronus eius.

DE

Sic Psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi, vt reddam vota mea de die in diem.

Epilogus Psalmi, commonefacit nos, vt exemplo Dauidis, grati simus Deo, pro præstitis beneficijs. Est enim gratiarum actio, præcipuus cultus, quem requirit Deus ab ijs, quibus benefecit, sicuti ipse præcipit, Psalm: 50. Inuoca me in die tribulationis tuæ, eripiam te, & glorificabis me. Vtrunq; vult Deus, & inuocari tempore tribulationis, & agnosci sua beneficia, eaq; gratâ semper memoria celebrari, quemad: etiam hoc loco Dauid, ad Dei laudes, quæ per vota intelliguntur, sine vlla inter-

mißione deprædicandas, ſeſe aſtringit.

Hoc Dauidis exemplum etiam nos excitet, vt agnitis plurimis ac maximis beneficijs, quibus affatim à Deo quotidiè cumulamur pro ijs dignas gratias Deo agamus.

Ac primò quidem agnoſcamus ſingulare & maximum Dei beneficium, quòd lucem Euangelij ſui, in hiſce regnis accenderit, & in tantis dißidijs, docentes atq; diſcentes in Eccleſijs & Scholis, in vera concordia hactenus conſeruârit, pro hoc tanto tamq; immenſo Dei beneficio, gratias agamus Deo, eumq; seriò & ardenter precemur, vt tantum bonum, perpetuum in hiſce regnis eſſe velit,

vtq;

vtq; Ecclesiam suam, aduersus Diabolum eiusq; organa, quæ eam funditus delere conantur, potenter tueatur, defendat, conseruet.

Deinde agnoscamus præcipuum Dei donum esse, Regem tam pium & clementem, hisce regnis à Deo datum, qui omnem curam, diligentiam & studium in eo ponit, vt vera de Deo doctrina, in hisce regnis Ducatibus & prouincijs, purè ac syncerè tradatur: vt vigeant honestarum artium ac disciplinarum studia: vt docentibus in Ecclesijs & Scholis, honestis stipendijs prospiciatur, & discentium inopia, liberali & regi digna eleemosyna subleuetur: vt seruentur honestæ leges & iusta disciplina: vt retineatur publica

pax

pax & tranquillitas: vt subditorum animos, beneuolentiâ & fauore, magis quàm metu sibi conciliet: Hoc singulare Dei donum grati agnoscamus, & veris cordis gemitibus Deum oremus, vt eius Maiestatem, in tantis bellorum motibus, ac rerum penè omnium statu turbulentißimo, diu incolumem & florẽtem conseruet, eamq; ab omnibus aduersariorum insidijs clementer tueatur, donec tandem in placida & quieta senecta, regnorum administratione, optimæ ac verè regiæ indolis filio, Christiano, tradita, lætus ex terreno hoc, in cæleste illud regnum emigret.

Hæc & alia innumera Dei beneficia, gratâ mente agnoscamus, & Deum toto pectore oremus, vt

sere-

serenissimam Reginam nostram, regiamq́ sobolem, cum amplissimo totius regni Senatu, ac florentissi- ma horum regnorum nobilitate, om- nibusq́ incolis & subditis, quàm diutissimè in incolumi & fœlici statu conseruet: Auertat ab hisce regnis bellum, famem, pestem & quæcunq alia mala, peccatis nostris debita. Mitiget præsentes & im- minentes pœnas, quas iustissima ira Dei nobis minari videtur, Vt in vero Dei timore, iugulatis omni- bus peccatis, pacificè & tranquille viuentes, Diuinis benedictionibus læti ac gratis animis fruamur, De- umq́ Patrem cum Filio & Spiri- tu Sancto, hîc & in futura vi- ta, perpetuis laudibus celebremus.

Amen.

ORDI

nostram,
mplissimo
lorentissi
litate, om-
tis, quàm
& fœlici
at ab hisce
pestem &
tis nostris
es & im
tissima ira
tur, vt in
atis omni
tranquill
lictionibus
amur, De
& Spiri
utura vi-
ibus

ORDI